

uit de praktijk

waren. De vrouw was al bekend bij hulpverleners van het Fiom en Mentrum. "Een zorgelijke situatie," oordeelt degene die het op zich neemt contact te zoeken met Fiom.

Zorgcoördinatoren van Vangnet Jeugd werken in groepjes van vier à

vijf per stadsdeel. Ze besluiten in het ochtendrapport wie welke zaak gaat doen. Daarna waaieren ze weer uit. Om achter een monitor te kruipen, te bellen met hulpverleningsinstanties, te overleggen met collega's of om op de fiets bij ouders thuis langs te gaan, aangekondigd of onaangekondigd. Dat doen ze alleen, en dat maakt kwetsbaar. Vandaar dat de GGD liever niet wil dat de zorgcoördinatoren met hun volledige naam in de krant komen.

Een voorbijganger vond het jongetje dat in zijn pyjama over straat liep. Daarna zorgde het 24 uur per dag bereikbare crisisteam van Bureau Jeugdzorg dat hij ergens opvang kreeg, zo licht manager Paul van Weert later toe. Het jochie werd namelijk pas gemist toen zijn moeder om vijf uur thuiskwam van een cursus. Van Weert: "Dan vragen wij ons af: hoe kan het dat een vader blijkbaar zo diep slaapt dat hij zijn kind niet mist? Dat gaan we dan uitzoeken." Dat betekent bellen met het kinderdagverblijf, praten met de ouders. "Uiteindelijk bleken hier geen indicaties te zijn dat de situatie onveilig was. Er was ook geen sprake van psychiatrie, of van verslaving."

Een aparte groep vormen de zogenoemde ProKidmeldingen. Dit is een nieuw systeem van Justitie dat nu in een pilot in de vier grote steden draait. Het komt erop neer dat er automatisch een seintje naar Vangnet Jeugd gaat als er kinderen op een adres zijn dat bij de politie bekend is. Aan de hand van een aantal indicatoren, zoals eerdere aangiften van huiselijk geweld of vuurwapengevaar, geeft het systeem een code af. Groen is veilig, rood betekent dat een kind gevaar zou kunnen lopen. Oranje of rood is een reden voor Vangnet Jeugd om te gaan kijken.

Tijdens de ochtendvergadering komt een adres aan de orde waar volgens de politie sprake is van buurengerucht. Citaat uit de aangifte: 'Een grote rotzooi, duizenden stukjes eierschaal en een wietlucht. De kinderen lopen rond met snotneuzen. De vader vertrekt met de mededing dat hij schijt heeft aan de politie.' In het rapport weet iemand te vertellen dat er al een gezinsvoogd op de zaak zit. Huisbezoek hoeft dus niet.

Als Bureau Jeugdzorg al 'op' een gezin zit, dan blijft Vangnet Jeugd uit beeld. "Wij zijn de uitzoekers en inschatters van de veiligheid. En de doorverwijzers," zo omschrijft zorgcoördinator Aad (34) zijn taak. Ou-

ders hóeven hem niet binnen te laten. Maar hij merkt dat het predicaat GGD het makkelijker maakt om over de drempel te komen. Toen hij voor het eerst met een oudere collega op huisbezoek ging, vroeg die collega of ze even in de koelkast mocht kijken. "Dat was om te zien of er genoeg eten in huis was. Het gezin had schulden en geen vast inkomen. Je bent van de GGD, dat is de instantie waar mensen een prikje komen halen. Je gaat over de gezondheid van Amsterdammers en dan kun je het maken om bij iemand in de koelkast te kijken."

Het is bemoeizorg. Ineke Schram, naast Paul van Weert de andere manager, geeft het ruiterlijk toe. "Er staat een onbekend iemand voor je deur, die komt praten over de opvoeding van je kinderen. Dat is heel intiem. Je treft mensen in hun kwetsbaarheid. We proberen ons daarvan bewust te zijn."

Toch zitten veel ouders daar wel op te wachten, zegt Schrams collega Paul van Weert. "Veel hulpverlening werkt vraaggericht. Ouders die

milie in het buitenland moeten. Maar we komen voor de kinderen. Een kind hoeft niet iedere dag biefstuk te eten. Als het maar wel een bedje heeft en zich veilig kan voelen."

Hij ziet veel triestheid. "Maar als je dat niet meer ziet, dan kun je dit werk beter niet meer doen." Aan de andere kant: "Ik zie ook kinderen die niet naar een clubje kunnen, of op zwemles, maar ze gaan wel naar school, hebben te eten en worden liefdevol opgevoed. Weliswaar niet in de ideale situatie. Maar je ziet dat binnen de marge toch nog heel veel mogelijk is. In dat soort gezinnen hebben wij niets te zoeken."

Het is ook wel eens loos alarm. Wie bijvoorbeeld niet reageert op de oproepen te verschijnen op het consultatiebureau, krijgt de zorgcoördinator op bezoek. Ook bij de expats die niet weten hoe de openbare gezondheidszorg hier werkt. Of de GGD-medewerkers stuiten op ouders die naar het buitenland zijn vertrokken. Dat blijkt

'Er staat een onbekende voor de deur, die komt praten over de opvoeding van je kind. Heel intiem'

zelf om hulp vragen, krijgen passende hulp. Wij werken precies andersom. Het probleem is namelijk dat heel veel mensen niet weten hoe ze hulp moeten inroepen. Ze zitten zo diep in de problemen, dat ze blij zijn dat er eindelijk eens iemand komt kijken."

Ouders die de bemoeizucht van Vangnet Jeugd niet willen, probeert zorgcoördinator Ad er altijd van te overtuigen dat hij niet voor hen komt, maar voor het kind. Hij probeert altijd zo nuchter en natuurlijk over te komen. "Persoonlijk. En neutraal. Niet als zo'n hulpverlener die gaat zitten en vervolgens de papieren uit zijn tas haalt."

Bovendien: "Wij halen kinderen niet weg. Daartoe kan alleen de kinderrechter besluiten. Dat maakt tegelijkertijd ook dat we minder 'gevaarlijk' zijn voor ouders." Soms, als er een 'zware' melding is, neemt Ad de buurtregisseur mee. "Een pressiemiddel, voor als ze je echt niet binnenlaten. Het roept ook wel iets op, dus je gebruikt het om een statement te maken."

Ja, hij komt in situaties waarbij hij denkt 'jee, niet normaal'. "Dat het overal plakt of dat de hele kamer volstaat met spullen die naar de fa-

dan na een check van de brievenbus of aanbellen bij de burens. Naar het consultatiebureau gaan is niet verplicht. Ineke Schram: "Het is daarom handig even te melden dat je om principiële redenen niet gaat."

Zorgcoördinator Ad had gisteren achterwacht. Dat betekent: meteen actie ondernemen als spoedgevallen binnenkomen. Er kwam een zaak van een familie met een kind van drie. Moeder was uit huis gevlucht en ze had geen tijd om het kind mee te nemen, omdat de vader het in de tuin had gezet. Nu zat ze in een Blijf-van-mijn-lijfhuis. De Jong: "De vraag is dan: waar is dat kind?" "De politie belt ons en ik ben met de moeder gaan praten. Er zouden mensen in huis zijn. Vervolgens sprak ik met de voorschouleidster. Ik kreeg er geen positief gevoel bij. Ik overleg dan met collega's wat we moeten doen. In dit geval hebben we het crisisteam van Bureau Jeugdzorg erbij gehaald."

Ad gaat vandaag checken hoe het is afgelopen. Hij heeft het voorval ingevoerd in het systeem. "Stel dat ik ziek word, dan kunnen mijn collega's ermee verder. Dat zo'n kind niet verdwijnt tussen de mazen van het net."

Steven Pont

Ombudsman

Begin dit jaar wordt voor het eerst een kindombudsman geïnstalleerd. Al sinds 1982 is er zo iemand voor volwassenen, maar vanaf 2011, bijna dertig jaar later, hebben kinderen er dus ook eentje. Het woord komt van het Noorse *umbodsmathr*, waarbij *unboth* commissie betekent en *mathr* man. Het betekent zoiets als 'vertegenwoordiger van het volk'. En juist kinderen hebben die nodig, al was het maar omdat die niet zelfstandig mogen procederen en bovendien in de politiek (in tegenstelling tot dieren) niet vertegenwoordigd zijn.

De benoeming is niet bepaald zonder slag of stoot gegaan. Een kleine geschiedenis, onder codenaam 'Stroop'.

In 1987 is het eerste internationale congres kindombudswerk, maar in 1992 zegt het kabinet Lubbers niets in een eigen kindombudsman te zien. In 1999 spoort het VN-kinderrechtencomité Nederland echter aan om snel orde op zaken te stellen, want ons land loopt op de rest van Europa achter. In 2001 doet PvdA-kamerlid Arib dan een voorstel, maar de VN moet ons drie jaar later toch aanzetten om voort te maken.

Waarom lopen we zo achter op het gebied van kinderrechten?

In 2007 zegt Rouvoet toe dat te zullen doen, desondanks ontvangen we in 2009 weer een waarschuwing: opschieten! Pas in 2010 wordt alles voor 2011 wettelijk geregeld, een decennium na het voorstel van Arib.

Als ik de kindombudsman zou zijn, had ik mijn eerste zaak al klaar. Hoe is het mogelijk dat, hoewel we onszelf zo'n kindvriendelijk land vinden, we op het gebied van kinderrechten vaak zo achterlopen? Zo ratificeerden wij als één van de laatsten de Verklaring voor de Rechten van het Kind, kregen we nog in 2008 onder uit de zak van Unicef en Defence for Children International omdat we de kinderrechten in ons land 'slecht naleven' (misschien merkt u dat niet, maar dan heeft u waarschijnlijk geen kind in de jeugdzorg, heeft uw kind niet te maken met de rechterlijke macht en bent u ook niet illegaal). En ook nu, bij het aanstellen van een kindombudsman, gingen bijna alle Europese landen ons voor. Dus beste kindombudsman: welkom. Uw dossiers liggen klaar.

s.pont@parool.nl

Zedenzaak Robert M.

Vangnet Jeugd is ook zijdelings betrokken geweest bij de zaak Robert M. Ouders die het speciale telefoonnummer belden dat voor deze zaak in het leven was geroepen, kwamen bij de GGD-dienst terecht. Dit omdat de zorgcoördinatoren als doorverwijzers heel goed de weg weten in hulpverlenersland én ervaring hebben in het oppikken van 'eerste signalen' van kindermisbruik.